

Lausunto 5.8.2022

maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: **Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä**

Viite: Lausuntopyyntö VN/32384/2021, VN/32384/2021-MMM-3

Koneyrittäjät ry lausuu yllä mainitusta esityksestä seuraavaa:

Metsätalouden kannustejärjestelmä kaipaa korjausta. Voimassaolevan kannustejärjestelmä ei enää toimi toivotun tehokkaasti. Kemeravaroja jää jatkuvasti käyttämättä.

Taimikonhoidon pinta-aloissa jäädytään jälkeen tarpeen mukaisista työmääristä. Laatupuun kasvatusta, hiilinielujen ylläpito ja kasvattaminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttäisivät nykyistä suurempia taimikonhoito- ja nuorten metsien hoitomääriä.

Nuorten metsien hoitotarve on tunnustettu tosiasia ja käsittelyä kaipaavat pinta-alat ovat merkittävän suuria. Ne sisältävät paljon myös energiateollisuudelle kelpavaa raaka-ainetta, mutta sitä ei pienpuuston puunkorjuun kalleuden ja siitä johtuvan koko logistisen ketjun kalleuden takia saada kannattavasti hankittua riittävästi. Metsien laatuksavun lisäämiseksi, metsien hiilinielun kasvattamiseksi sekä toisaalta uusiutuvan polttoaineen saamiseksi, nuorten metsien hoitohakkuiden tukeminen on paikallaan, mutta järjestelmä kaipaa remonttia.

Nuorten metsien hakkuut, joista on puuta kerätty ja joihin on saanut kemera-tukea, ovat viime vuosikymmenellä polkeneet määrällisesti paikoillaan tai jopa laskeneet. Tarvetta hoitamattomiksi jääneiden nuorten metsien hoitohakkuille on huomattavasti enemmän kuin niitä on tehty. Syntynyt tilanne kuvastanee sitä, että voimassa olevalla kemera-tukijärjestelmällä ja tukiehdolla on saavutettu jonkinlainen nuorten metsien hakkuiden maksimi vallitsevissa markkinaolosuhteissa. Toki markkinaolosuhteet ovat viime kuukausina radikaalisti muuttuneet ja nyt tarvitaan varsin nopeasti lisää puuta kotimaasta. Puuston puolesta potentiaalia hakkuiden lisäykselle on nuorissa hoitamattomissa metsissä.

Nuorten metsien hakkuut ovat vaikeimpia/vaativimpia hakkuita ja niiden kannattavuus koneyrityksille on hakkuutyölajeista keskimäärin huonointa. Täten korjuun hinnoittelussa ei ole yhtään laskuvaraa.

Suometsien hoitotoimenpiteitä ei tehdä läheskään niin paljon kuin olisi tarve säilyttääksemme ja parantaaksemme metsien kasvua mutta myös lisätäksemme monimuotoisuutta sekä pitääksemme metsien maaperän päästöt kurissa.

Tehokas metsätalouden logistiikka edellyttäisi **metsäautotieverkoston** perusparannuksia paljon enemmän kuin mihin on viime vuosina pystytty pääsemään. Kuten luonnoksessakin mainitaan, tällä hetkellä uhkana on metsätaloudelle ja -teollisuudelle tärkeän vähäliikenteisen tieverkon liikennöitävyyden heikkeneminen. Ilmaston muuttuessa sateet lisääntyvät ja talvien

KONEYRITTÄJÄT

routajaksot vähenevät, mikä asettaa haasteita metsäteiden kantavuudelle ja kunnolle. Metsätieverkostoa on kuitenkin tärkeää ylläpitää niin, että se vastaa teiden ympärivuotisen käytön tarpeisiin. Puunkorjuuta ja puunkuljetusta tehdään tuotteiden kysynnän, raaka-aineen laatuvaatimusten, kustannuskilpailukyvn, tasaisemman työllisyyden (=sosiaalinen kestävyys) ja resurssitehokkuuden takia yhä enemmän ympärivuotisesti. Kustannustehokkuuden ja päästöjen vähentämiseksi puun- ja hakkeenkuljetusautoja on tehty yhä suuremmiksi. Lisäksi tehokkuus ja toisaalta ympäristöystävällisyys on suurentanut myös metsätyökoneita. Niiden siirtäminen työmaalta toiselle edellyttää yhä kantavampaa tiestöä, etenkin siltoja. Tämä kaikki edellyttää aikaisempaa korkeatasoisempia metsäteitä.

Voimassa olevan kannustejärjestelmän keskeinen piirre on jokaisen tuettavan työlajin osalta tuen ennakohaku ja työn jälkeen toteutusilmoitus. Etenkin taimikonhoito mukaan lukien nuorten metsien pienpuun keruu on työlajina sellainen, jossa tuen ennakohaku aiheuttaa hallinnollista kitkaa, mikä heijastuu toteutukseen. Näiden työlajien toteutuksen aloittamisen kannalta iso joustavuus esimerkiksi työvoiman ja konekaluston saatavuuden takia olisi tarpeen, mihin nykyinen järjestelmä ei oikein kykene. Metsäteiden rakentamisen ja kunnossapidon sekä suometsien hoitohankkeiden osalta kannustejärjestelmän ehdot ovat tiehankkeiden totuttamispäätösten aikaansaamisen kannalta hankalat vähentäen teiden peruskunnostusten toteutusmääriä.

Tarve kannustejärjestelmän kehittämiseksi on siis ilmeinen ja tässä suhteessa näemme tehdyt esitykset selkeästi nykyistä kannustejärjestelmää toimivimpina. Erityisen hyvää esityksessä on de minimis-tuen käyttömahdollisuus.

Yksityiskohtaisia kommentteja

1. Tavoitteeksi sanotaan (s. 13):

~~”Tukijärjestelmällä pyritään kannustamaan maanomistajia tekemään taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsävarojen suotuisaa kehittymistä, metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista ja lisäämistä, metsätalouden vesiensuojelua sekä hillitään ilmastomuutosta ja lisätään pitkäjänteisesti ilmastomuutokseen sopeutumista. Lisäksi kannustejärjestelmän tarkoituksena on pitää yllä metsätalouden tieverkkoa.”~~

Yliviivattu kohta voidaan poistaa selkiyttävänä ja toistoa sisältävänä. Lisäksi monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen voitaisiin korvata monimuotoisuuden säilyttämisellä ja lisäämisellä.

2. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa (s.15) todetaan, että pienpuuta kerättäisiin arviolta 31 000 hehtaarilta. Tarvittavan tuen määrä olisi tällöin noin 32,3 miljoonaa euroa. Tuen ehtojen yksinkertaistuminen, tuen tason toivottava kilpailukykyisyys, nuorten metsien hoidon tarpeen tiedostaminen ja toisaalta ulkomaisen energiapuun tuonnin väheneminen lisännee nuorten metsien hoitohakkuita, joten esitetty hakkuiden tekemisen määräraarvio lienee aliarvio. Myös vuosien 2020 ja 2021 pienpuun keruumäärät toteutuivat tässä esitettyä suuremmilla pinta-aloilla.

Pienpuun keruutuki on tarkoitettu kompensoimaan kalliita pienpuun korjuukustannuksia. Tuen mitoituksessa on huomioitava merkittävästi kallistunut korjuutyö. Syynä työn kallistumiseen on etenkin polttoainoiden hinnannousu sekä yleinen kustannusinflaatio. Tämä kaikki tarkoittaa, että määrärahan mitoitus pitäisi olla isompi kuin nyt esityksessä on oletettu.

3. Esitetyn kannustejärjestelmän kannustavuuden sanotaan olevan suurin metsänkasvatusketjun alkuvaiheen työlajeissa, jotka eivät tuota suoraa taloudellista hyötyä

maanomistajalle, sekä toimenpiteissä, joilla turvataan yhteiskunnalle tulevia positiivisia ympäristövaikutuksia esimerkiksi vesiensuojelutoimenpiteiden kautta. (s.17). Tähän olisi lisättävä maininta, että mainituista metsänkasvatusketjun alkuvaiheen työlajeista on kuitenkin valtakunnan mittakaavassa iso taloudellinen hyöty pitkällä aikavälillä. Ne luovat pohjaa menestyvälle ja kasvavalle metsäteollisuudelle ja sen kilpailukyvyille.

4. Tien perusparannuksella (s.25) ei esityksessä arvioida olevan suoria negatiivisia ilmastovaikutuksia, koska perusparannuksessa tiealue ei olennaisesti kasva ja täten vähennä hiiltä sitovaa metsäalaa. Epäsuoria ilmastohyötyjä tiestön rakentamisella arvioidaan saavutettavan lähikuljetusmatkojen lyhentymisen myötä sekä kaukokuljetuksen polttoainetarpeen pienenemisenä. Todettakoon, että tiestön perusparannus parantaa myös työkoneiden kuljettamisen tehokkuutta ja polttoainetehokkuutta sekä vähentää polttoaineiden työmaallekuljetusten onnettomuusriskiä. Polttoaineen kuljetusauton uppoamisesta tiellä tai tieltä suistumisesta huonon kunnan takia voi syntyä merkittäviä ympäristövahinkoja, mistä on olemassa myös kokemuksia.
5. Pykäläkohtaiset kommentit:

Valtaosa esityksistä vastaa Koneyrittäjien näkemystä toimivasta metsätalouden kanneustejärjestelmästä. Valmistelemaa työtä on tehty jo pitkään ja valmistelutyössä ovat sidosryhmät olleet vahvasti ja monipuolisesti mukana. Tämä näkyy lakitekstissä. Johinkin kohtiin Koneyrittäjillä on kommentoitavaa ja ne on listattu alle.

- a. 3§ Suhde valtionavustuslakiin ja julkisia hankintoja koskeviin säännöksiin
Pykälän viimeisen virkkeen sisältö jää hieman epäselväksi. Perustelutekstin perusteella ymmärrämme, että alihankinnasta pitää pyytää tarjouksia, mutta jos tilaajana on hankkeen suunnittelutaho, niin se vastaa riittävästä määrästä tarjouspyyntöjä, ei tuen saaja. Jos tämä tulkinta on oikein, niin silloin viimeinen lause voisi kuulua
” Tuensaajan ei tarvitse pyytää alihankinnan järjestämisestä eikä alihankkijan työn valvonnasta ja ohjaamisesta tarjouksia, jos tuettavan työn tai toimenpiteen toteuttamisesta vastaavana tilaajana on toteuttamissuunnitelman laatija.”
- b. 4§ Tuensaaja
Kysymyksenä tämän pykälän kohdalla esitämme, että sulkeeko esitetty muotoilu pois sen mahdollisuuden, että metsäteiden rakentamiseen ja perusparannukseen liittyen tuen saajana ei voisi olla tiekunta? Jos näin on, niin se ei ole hyvä asia. Metsätiehankkeiden yhtenä edistämiskeinona on nähty se, että tuen saajana voisi olla tiekunta, jolloin hankkeiden aikaansaaminen helpottuisi ja tukeen liittyvä hallinnollinen taakka pienenesi.
- c. 9§ Oma työ, työn teettäminen ja yhteishanke
Pykälässä esitetään, että taimikon ja nuoren metsän hoitoa ei voitaisi toteuttaa yhteishankkeina. Tälle ei ole esitetty erityisiä perusteluita. Vaikkapa valtakunnan metsien inventoinneissa on todettu, että Suomessa on taimikonhoito- ja ensiharvennusrästejä liki miljoonan hehtaarin alalla. Metsien hoidossa toivotaan peitteisen metsänkasvatuksen yleistymistä, joka voi merkitä mm. pienaukkohakkuiden määrän lisääntymistä. Metsien käsittely on tulevaisuudessa pienipiirteisempää, minkä johdosta käsiteltävien kohteiden pinta-alaat voivat olla sellaisia, että ne eivät yksittäisen metsänomistajan osalta täytä tuen pinta-alaehtoja. Kasattaessa eri metsänomistajien pieniä ja isompia kohteita

yhteishankkeiksi, voisimme edistää taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon kohteiden määrän lisääntymistä. Esitämme, että myös taimikonhoitoa ja nuoremetsän hoitoa voitaisiin tukea yhteishankkeiden muodossakin.

d. 11§ Tukien määrä ja varojen suuntaaminen

Esityksen mukaan tukien määrä voidaan eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Yksitystien perusparannuksen tuen määrä voidaan eriyttää sen mukaan, onko kyse on yhteishankkeesta tai yhteismetsän toteuttamasta hankkeesta vai muulla tavoin toteutettavasta hankkeesta.

Esitämme, että lain tasolla tunnustetaan myös se, että tukien tasossa ajan kuluessa aktiivisesti huomioitaisiin kustannusinflaatio, joka johtuu mm. maailmanmarkkinoilla määräytyvän polttoaineen hinnan vaihteluista. Vuodet 2021 ja 2022 ovat tästä hyvä esimerkki. Parissa vuodessa koneellisen työn kustannukset esimerkiksi hakkuussa ja tienrakennuksessa nousivat parikymmentä prosenttia. Tukien tarkoitus on kompensoida kustannuksia. Tuet ovat pysyneet ennallaan, joten niiden vaikuttavuus on täten heikentynyt. Liekö se yhtenä syynä työlajien määrien laskuun. Tukien tason tulisi kohtuudella muuttua kustannusinflaation mukana. Kustannusten nousu johtuu toimijoiden vaikutusvallan ulkopuolisista syistä. Suomessa on tähän tarkoitukseen sopivia kustannusindeksejä, joita Tilastokeskus ylläpitää.

e. 15§ Suometsän hoitosuunnitelma

Esityksessä todetaan tuen myöntämisen edellytyksenä olevan, että:

- 1) suometsän hoitosuunnitelmassa sovitetaan yhteen puuntuotannon edellytysten parantaminen, vesiensuojelu, ilmastonmuutoksen hillintä ja monimuotoisuuden turvaaminen;

Olisiko lain 6§:ssä kirjoitetun kanssa yhteneväisesti ilmaistava, että **säilytetään monimuotoisuutta**

f. 17§ Metsätien tekeminen

Pykälän nimi voisi olla Metsätien tekeminen ja perusparannus.

Pykälätekstissä kirjoitetaan:

Yksitystien perusparannus tai uuden metsätien tekeminen voi koskea myös metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista. ~~Yksitystien perusparannus voi koskea metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista~~ tai sillan rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta.

Yliviivatun tekstin poisto ei muuta pykälän sisältöä mitenkään. Tekstiin lienee jäänyt turhaa toistoa.

Tuen edellytyksenä todetaan olevan se, että

- 1) perusparannettava yksityistie tai uusi metsätie soveltuu rakenteeltaan metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin lukuun ottamatta kelirikkoajoja;

Toteamme, että kelirikkoajana on perinteisesti pidetty kevättä. Kelirikkokausia on kuitenkin yhä useammin mm. märkinä syksyinä ja alkutalvesta. Ilmaston lämpeneminen lisää kelirikkokausia eri vuodenaikoina. Tämä olisi jotenkin huomioitava esityksessä. Teiden olisi pysyttävä liikennöitävissä muutoin paitsi

ehkä kevään kelirikkokautena, joka on pahin ja vääjäämättömin. Tällä muotoilulla tavallaan kannustetaan olemaan huolehtimatta tiestöstä. Huono tie on kulkukelvoton useammin vuoden aikana kuin hoidettu tie.

- g. 18 § Yksitystien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset Esityksessä todetaan kohdassa 6) perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu.

Lisäksi tuen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityistielain tai yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisin varoin tien perusparannusta. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi, taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön.

Viimeisen lauseen voisi muotoilla sisällöltään todellisuutta vastaavaksi seuraavasti:

..., taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston, hakkeenkuljetuskaluston tai työkoneiden kuljetuskaluston käyttöön.

h. Asetuksista yleistä:

Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat säännökset tukitasoiheen ovat ratkaisevassa asemassa tuen kannustavuuden ja tuen onnistumisen suhteen. Laki luo hyvän raamin, mutta onnistuminen ratkaistaan asetuksella mm. tukien tarkempien ehtojen ja tuen tason myötä.

Pienpuusta saadaan puupolttoainetta hakettamalla. Puupolttoaine tehtynä pienpuusta ei juuri eroa järeämmästä puusta tehdystä puupolttoaineesta. Polttoaineen hinta määräytyy markkinoilla. Pienpuun korjuu nuoren metsän hoitohakkuista on kustannuksiltaan kalleinta puunkorjuuta. Kun energiahakkeen markkinahinnasta vähennetään kuljetus, haketus ja puunkorjuu sekä kantohinta, voidaan todeta nuoren metsän hoidon kautta tuotetun puun kustannusten olevan vääjäämättä liian korkeat markkinahintaan verrattuna eli tappiota syntyy. (Energia)puun logistisen ketjun kustannukset ovat kasvaneet voimakkaasti etenkin polttoaineiden hintojen kohottua voimakkaasti, mutta myös muun kustannusinflaation noustua. Kustannusten voimakas nousu tarkoittaa sitä, että nykyinen tukitaso on menettänyt merkittävästi tehoaan. Kun tavoitteena on lisätä nuorten metsien hoitohakkuista, niin on erityisen tärkeää osata mitoittaa tuki oikealle tasolle kuten toki myös muut kriteerit. Muut kriteerit, jotka jo näkyvät asetusluonnoksissa vaikuttavat melko toimivilta. Siksi on tärkeää mitoittaa tuen taso niin, että varmistetaan nuoren metsän hoidon kohteiden kilpailukyky energiapuun hankinnassa suhteessa ainespuun korjuukohteisiin. Muutenhan energiapuun hankinta kohdistuu ainespuukohteisiin, mikä ei ole pitkällä aikavälillä erityisen toivottavaa.

Tuen tason määrittämiseksi olisi luotava aktiivinen menettely, jossa tuettujen kohteiden pienpuun korjuun kilpailukykyä verrataan ainespuun kilpailukykyyn energiantuotannossa ja tuen tasoa säädellään asetuksilla sen mukaisesti jopa vuosittain. Näin ohjataan tehokkaasti ainespuu jatkojalostukseen ja muuten kannattamaton ja jalostukseen kelpaamaton nuoren metsän hoitohakkuiden puu energiaksi.

i. Asetusluonnoksen 8§ Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki on x euroa hehtaarilta. Jos eteläisessä tai keskisessä Suomessa taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä syntyvää pienpuuta kerätään kohteelta vähintään 35 kiintokuutiometriä hehtaaria kohden ja pohjoisessa Suomessa vähintään 25 kiintokuutiometriä hehtaaria kohden, tuki on kuitenkin x euroa hehtaarilta. Korotetun tuen edellytyksenä on, että pienpuuta kertyy kaikilta kuvioilta ja pääosin tasaisesti.

Muotoilu ja ehdot ovat hyvät, mutta viimeisen virkkeen muotoiluksi esitämme: "Korotetun tuen edellytyksenä on, että pienpuuta kertyy pääosin kaikilta kuvioilta ja pääosin tasaisesti."

Tuen tasosta:

Nykyiseen tukitasoon verrattuna tukeen tulisi tehdä Tilastokeskuksen ylläpitämän metsäalan konekustannusindeksin osoittama indeksikorjaus, jos tuen houkuttelevuus halutaan pitää edes entisellään. Se tarkoittaa, että tukeen tulisi tehdä noin **+60 euroa/ha korotus**. Puunkorjuun kustannukset ovat nousseet Tilastokeskuksen konekustannusindeksien mukaan vuoden 2015 tasosta vajaa 20 prosenttia. Kustannusten nousu on aiheuttanut jo ennen sodan aiheuttamaa shokkia sen, että pienpuun keruu nuorten metsien hakkuista on ollut aiempaa kannattamattomampaa. Sitä ei paljoa lievitä se, että tuen määrää päätettiin tänä vuonna korottaa 4,65 prosenttia (430 €/ha → 450 €/ha). Se on vain noin neljäsosan koneilyn kustannusten noususta.

Asetusten osalta toivomme vielä vuoropuhelua toimijoiden kanssa.

Helsingissä 5.8.2022

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000 energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5 000 työntekijää. Koneyrittäjien jäsenet hoitavat Suomen koneellisesta puunkorjuusta yli 80 prosenttia.